№ 10 ՇԱԲԱԹ 17 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1915
ՔԱՌԱՍՈՒՆՉՈՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՇԱԲԱԹ 17 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 10

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 ռուբլի. ամսական 85 կոպ.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Соломоновская ул., № 21.

Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տէլէֆօն № 2—53

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20—10 կոպ.

Տպարանի տէլէֆօն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ. ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1915 Թ. ՀԱՄԱՐ

(ԿԱԶՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է՝

12 և 11 ամիսը	10 ամիսը	9 ամիսը	8 ամիսը	7 և 6 ամիսը	5 ամիսը	4 ամիսը	3 ամիսը	2 ամիսը
10 ռուբ.	9 ռուբ.	8 ռուբ.	7 ռուբ.	6 ռուբ.	5 ռուբ.	4 ռուբ.	3 ռուբ.	2 ռուբ.

Յունվարի 1-ից մինչեւ փետրվարի 1-ը 85 կոպ.

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դոլլար. Եւրոպայի բաժանորդները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 ռուբլի, Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Յայտարարութիւններ ընդունվում են բոլոր լեզուներով։ Յայտարարութիւնների համար պիտի վճարել՝ առաջին երեսի վրա տողատեղին (պէսիտ) 20 կ., վերջին երեսի վրա 10 կոպէկ։

Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն եւ 40 կոպ. նամակադրոշմ։

Հին բաժանորդներին խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

«Մշակը» ունի սեփական թղթակիցներ արեւելեան և կովկասեան ռազմաբեմերի վրա—Վարշավա և մօտակայ շրջաններում, Կարս, Սարիղամիշ, Բայազիդ և այլն։

ՊՐԷՄԻԱՆԵՐ

«Մշակի» ՏԱՐԵԿԱՆ այն բաժանորդները, որոնք 1915 թ. համար (սկսած ունվարի 1-ից 1915 թ.) միանուագ կամ մաս-մաս վճարած կունենան 10 ռուբլի բաժանորդավճարը, կը ստանան 1915 թ. ընթացքում ԶՐԻԱԲԱՐ հետեւեալ նոր լոյս տեսնելիք գրքերը.

1) „Տանջվածը", մեծ վէպ ՇԱՀՐԻԱՐԻ, հայկական յեղափոխական կեանքից։

2) „Հայկական հարցը", լուսաբանված գծագրութիւններով, մի ստուար հատոր, պատկերներով։

Ծանօթ.—Արտասահմանեան բաժանորդները պրէմիաները ստանալու համար պիտի ուղարկեն ճանապարհածախքը, որի քանակը կը յայտարարվի իր ժամանակին։

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ», Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊՈՒԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Բժ. Մինաս Գաբրիէլեան Մկրտչեանցը խորին վշտով յայտնում է ազգականներին և ծանօթներին իր անմոռանալի կնոջ՝

Լուիզա Թէոդորովնա ՄԿՐՏՉԵԱՆՑԻ
(Ծնեալ Yacobi)

մահը։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր, շաբաթ, յունվարի 17-ին առ. ժամը 10½-ին՝ բնակարանից (Բէլոստօվսկայա փող. № 58) դէպի գերմանական եկեղեցին։ Թաղումը գերմանական գերեզմանատանը։

29. 2—2

ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԲԻՒՐՕՆ և ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐԻ ԳՈՐԾԸ ՎԱՐՈՂ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ յայտնում են Յանձնաժողովի անդամ

Գրիգոր Իվանովիչ ԹՕՅԻՉԷԻ

վաղաժամ մահը, նոյնպէս և սանիտարա-էվակուացիոն մարմնի աշխատակցուհի

Եկատերինա Իզմայիլովա ԿՐԻՇՏՕՊԷՆԿՕՅԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ իրանց պարտականութիւնները կատարելիս։ Հանգուցեալների համար հոգեհանգիստ տեղի կունենայ այսօր, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Քաղվէթի եկեղեցում։ Թաղման օրվայ մասին կը յայտարարվի առանձին։

34. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱԳԼՈՒԽԸ յայտնում է Քաղաքային Դումայի իրաւասու

ԳՐԻԳՈՐ ԻՎԱՆՈՎԻՉ ԹՕՅԻՉԷԻ

վաղաժամ մահը, որ տեղի ունեցաւ իր պարտականութիւնը կատարելիս։ Հանգուցեալի համար հոգեհանգիստ տեղի կունենայ այսօր, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Քաղվէթի եկեղեցում։ Թաղման օրվայ մասին կը յայտարարվի առանձին։

33. 1—1

Натуральный
МУРАВЬИНЫЙ СПИРТЪ
Съ прибавленіемъ Муравьинаго масла
ОТЪ ПРОСТУДЫ и РЕВМАТИЗМА
Старинное испытанное народное средство, радикально излѣчивающее даже самый застарѣлый ревматизмъ.
Почтовый адресъ: гор. Калуга, Дмитрію Дмитріевичу Карпову, имѣніе Тибекино.

առ. 18. 10—5

ЗАМѢЧАТЕЛЬНЫЕ
БѢЛЫЕ ГРИБКИ и ОПЕПОЧКИ.
Отварены въ натуральномъ уксусѣ, на чисто-рафинадномъ сахарѣ.
Передъ отваркой всѣ грибы промываются въ растворѣ лимонной соли.
НА ВЫСТАВКАХЪ ВЫСШІЯ НАГРАДЫ
— Золотыя медали. —
Почтовый адресъ: гор. Калуга, Дмитрію Дмитріевичу Карпову, имѣніе Тибекино.

առ. 19. 10—5

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՕՆ
Երկուշաբթի, յունվարի 19-ին,
ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԽՈՒՄԲԸ
Ց. ԱԲԻԼԵԱՆԻ
ԲԵՆԵՖԻՍԻՆ
Կը ներկայացնէ
ՆԱՄՈՒՍ
Դրամա 4 արար., և առաջաբանով՝ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ
Մասնակցում է ամբողջ խումբը։
Սկիզբը երեկոյեան ժամը 6½ին 7-ին։
Ռեժիսօր՝ ՍԵՒՈՒՄԵԱՆ
Վարչութեան հերթապահ անդամներ՝ Խ. ԱՖՐԻԿԵԱՆ և Ա. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ
առ. (ա. օ.) 31. 2—1

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ԴԷՄ

—o—

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)

15 յունվարի

ԼՕՆԴՕՆ.—Ռէյտէրի գործակալութեանը հեռագրում են Կահիրէից, որ Կանտարի մօտ (Եգիպտոսում) անգլիական պահակախումբը ընդհարում ունեցաւ Թշնամու մի զօրամասի հետ։ Թիւրքերը կրակ բացին հեռաւոր տարածութիւնից մի քանի լեռնային թնդանօթներից։ Պահակախումբը կրակեց գնդակաձիրներից ու հրացաններից։ Թիւրքերը մօտ չեկան։ Թշնամու մօտ զօրամասերը երեան հանվեցին նաև ուրիշ եռեք կէտում Լճանցքի արեւելեան կողմում։ Սակայն ներանք չը ճակատեցին բրիտանական զօրքերին։ Բիրմուրիա-Դաղայի մօտ հիդրոպլանից ռումբեր են նետվել թիւրքական զօրամասի վրա, որը կորուստներ ունեցաւ։ Մեր կորուստներն են 1 օֆիցէր և 4 զինուոր թեթև վիրաւորված։

ՍԱԼՕՆԻԿ.— Ալեքսանդրիայից յունական շոգենաւերով Պաղեստինից եկած 160 ռուսական հրէաները Նիլի վրայով մեկնեցին Ռուսաստան։

ՊԱՐԻԶ.—Հոգէդայից տեղեկացնում են, որ Եմէնի վալին, ի կատարումն թիւրքաց կառավարութեան պատերազմութեան, պաշտօնական է արել միւթէսարրֆին, զօրահրամանատարին, ժանդարմական օֆիցէրներին, նաև ոստիկանական կօմիսարին։

—

(Լրագիրներից)

◆ «New York Herald»-ը մատնանշում է, որ Էնվէր-փաշայի յարաբերութիւնները կովկասեան զօրքի գերմանացի օֆիցէրների հետ, անաջողութեան պատճառով, սուր կերպարանք են ստացել։ Գերմանացիք գրգռվում են, որ Էնվէրը չը հաճանվեց զօրծադրել նրանց պլանը։ Պարտութիւնից յետոյ՝ շտաբում տեղի ունեցաւ վէճ. գերմանացիք և թիւրքերը վիրաւորանքներ փոխանակեցին։ Էնվէր-փաշան Կ. Պոլիս վերադառնալուց յետոյ գումարեց մինիստրների խորհուրդը և յայտնեց, որ գերմանացիների հետ աշխատակցել անկարելի է, նաև որ ինքը կամենում է հրաժարական տալ։ Մինիստրների խորհուրդը վճռեց փոխարինել Էնվէրին Շիւքրի-փաշայով։

◆ «Баку»-ին հեռագրում են, որ քիւրդական յայտնի Շամշադինով շէյխերն անցել են Ռուսաստան իրանց ազգականների մօտ։ Նրանք կազմակերպում են քիւրդական դրուժինա թիւրքերի դէմ։

◆ «Р. У.»-ին հեռագրում են Բուխարէստից, որ թիւրքական թրակիայի զօրքերը ուղարկվում են Կովկաս՝ ջարդված թիւրքական զօրաթեին օգնութեան։

◆ Սան-Ստեֆանոյի տաճարը թիւրք խուժանի և «Դերվիշի» ձեռքով գետնին է հաւասարեցված։

◆ Էնվէր-փաշան, ինչպէս տեղեկութիւն է ստացվել Պետրոգրադում, ընդհարում է ունեցել Ֆոն-դէր-Գոլց-փաշայի, Սանդէրսի և Պոսելդ-փաշայի հետ և շարունակ տանջ է նստած։ Էնվէր-փաշայի ադիւտանտները հաղ են պատրաստում սեպարատ հաշտութիւն կնքելու թիւրքիայի կողմից Ռուսաստանի հետ։ Այդ նպատակով իտալական դեսպանատան այցելեց Զէմալ-փաշան։

◆ Պաղեստինում հրէաների հալածանքը սաստկանում է։

◆ Բուխարէստից իբրև լուր յայտնում են, թէ Ֆոն-դէր-Գոլց-փաշայի կեանքի դէմ մահափորձ է կատարվել և իբր նա թեթև վիրաւորվել է։

◆ Թիւրքաց պարլամենտը սանկցիա տուեց այն 15 միլիոն լիրա գումարին, որ յատկացվեց զօրահանութեան ծախքերը ծածկելու համար։

◆ Բաղդից հաղորդում են, որ տարամատութիւնը Պարսկաստանում աւելի անհանդիստ է դառնում։ Քրիստոնեաները փախչում են։

◆ Վերջին տեղեկութիւնների հաւաձայն, Էնվէր-փաշան դարձեալ կովկասեան ռազմաբեմումն է գտնվում։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Յուսահատ ծիգեր

Թիւրքական զինուորական շտաբը յուսահատ ճիգեր է անում գոնէ մի տեղ, մի կէտում օրէնք աջողութիւն ունենալ, որպէսզի դրանով փոքր ինչ բարձրացնի այն սոսկալի տրամադրութիւնը, որ բնականաբար տիրապետում է նրա փշրված բանակի զօրքերի մէջ Օլթիի, Սարիղամիշի և Կարաուրդանի ողբերգական կռիւներից յետոյ։

Եւ դրա համար Էնվէր փաշան (ինչպէս այժմ ճշդվում է, նա գտնվում է թիւրքական զօրաբանակում) օգտվում է Սարիղամիշի կռիւներում փախուստի դիմած 10-րդ կօրպուսի մնացորդներից, որոնք դեկտեմ. 25—28-ը ետ շպրտվեցին Օլթիից այն կողմ։ Այժմ ժողված դրանց, որոնց թիւը 12—15 հազարից այն կողմը չէ հասնում, և դրանց միացնելով Էրզրումում գտնված զօրքերի մի մաս, Էնվէրը ծրագրել է մի նոր թիկունց շարժում Օլթի-չայի վրայով մեր հաղորդակցութեան ճանապարհի վրա Օլթի-Արդահան գծով։

Այդ նպատակի համար Էնվէրը կարող էր օգտվել նաև Կ. Պոլսի 1-ին կօրպուսի այն մնացորդներից, որոնք Արդահանի մօտ դեկտ. 21—22-ը կրած ջարդից ազատվելով՝ Եալաղուզչամի լեռնանցքով փախչում էին Արդանուշ-Արդուին ուղղութեամբ։

Մենք գիտենք, որ այս զօրամասը խստագոյնս հալածվում էր մեր սիբիրեան կազակների և մի այլ զօրասիւնի կողմից, որոնք և գրաւելով թիւրքերից Արդանուշը՝ հալածում էին նրանց դէպի Արդուին ու դէպի արեւմուտք՝ թիւրքական սահման։

Եւ ահա իր երեք կօրպուսների այդ ողորմելի մնացորդներով Էնվէր-փաշան յունվարի 13-ին, նեղն ընկած, դիմում է եռանդուն գրոհի, որը և անցնում է անաջողնոյն բաղդն է ունենում նաև Օլթիի շրջանում գործող զօրամասը, որը և ետ է շպրտվում։

Եթէ այս «աջողութիւնների» վրա աւելացնենք Խոյի ուղղութեամբ Ղօթաւրի գծով հրապարակ բերված թիւրք-քիւրդական ոյժերի մեր զօրքերից կրած ջարդը, այն ժամանակ պարզ կը լինի, որ թիւրքական շտաբին հաղիւ թէ առաջիկայում էլ հնար լինի ձեռք բերել մեր պատերազմական ճակատի օրէնք տեղում նոյն իսկ մասնակի և աննշան աջողութիւն։

Թիւրք զօրապետները մոռանում են պատերազմական գործի այբ-բենը՝ ջարդված, յաղթված բանակի զօրքերի լքեալ հոգեբանութիւնը։ Ճիշդ է, սպառնալիքների տակ նա կռիւ դուրս կը գայ, սակայն իսկոյն և եթ իր թիկունքը ցոյց կը տայ թշնամուն։ Այդպիսի զօրքերի հետ հնար է եղել կռուել տասն անգամ պակաս ոյժերով, և միշտ էլ փախուստի են դիմել կռուողները։ Իսկ այդ առաւելութիւնը նոյն իսկ չունեն թիւրքերը իրանց աջ և ձախ թեւերում, ուր նրանց դէմ կռուում են մեր մեծաթիւ զօրամասերը յաղթողի օգնութեամբ։

Սա ինքնին նախորոշում է թիւրքական յուսահատ ճիգերի վախճանական հետեւանքը։

Ա. Երկաթ

ԻԹԹԻՀԱԴԸ ՓՇՐՎԱԾ

(Սեփական թղթակից)

Գնացքը՝ Սէլիմ կայարանից դուրս գալիս, ուղղվում է հարաւ-արեւմուտք մինչեւ Սարիղամիշ։ Երկաթուղին ձգված է Զաթախի մօտից մինչեւ Եաղբասան ու Սարիղամիշ մի երկար ձորի մէջ, որը տեղ-տեղ քիչ լայնանալով բոլորաձեւ պարկեր է ներկայացնում և դարձեալ շարունակվում է նոր ձորով առաջ ուղղվել։ Այսպէս առաջ ընթանալով մի այլ նեղ ձորից՝ հասանք Սարիղամիշ, որը գտնվում է մի ձուաձեւ դաշտի արեւելեան կողմը, որը շրջապատված է անտառածածկ լեռներով։ Ձուաձեւի լայն գլխում Սարիղամիշ աւանն ու զօրանոցներն են, իսկ սուր ծայրում Վերին-Սարիղամիշ լեռգիւղաքաղաք գիւղը, որոնք իրարից հազիւ թէ 3 վերստ հեռաւորութիւն ունենան։

Զաթախ-Եաղբասան ձորից գնացքով Սարիղամիշ գնալիս ձախ թեւին գտնվում է աւանը, որ սկսվում է ձորածայրի վերջին լեռան հարաւային փէշերից և տարածվում՝ ձևացնելով իրար մօտ շարված բոլորաձեւ 7 թումբեր։ Ահա այս թումբերի գլխին շինված են Սարիղամիշի բոլոր զօրանոցները, որոնց եաւը կանգնած են լեռնային բարձրութիւններ, որոնք ամբողջապէս ծածկված են խիտ անտառներով։

Սարիղամիշ աւանի 7 բլուրները Սարիղամիշի ձուաձեւ դաշտի միայն արեւելեան կողմն են բռնած, իսկ հարաւային և հիւսիսային կողմերումն էլ կանգնած են դարձեալ եօթ-եօթ թումբեր՝ իրանց եաւը եօթ-եօթ լեռներով, որոնք եղեռի անտառներով են ծածկված։ Իսկ ձուաձեւ դաշտի արեւմտեան ծայրին տեղ են բռնած Վերին-Սարիղամիշ գիւղի ձորակը և Սօղանլուխ անտառը գնացող մեծ ձորը։

Դեկտ. 12-ին թիւրքերը առաջացան Վերին-Սարիղամիշի հիւսիսային կողմին գտնվող անտառից և ձգտեցին առաջ գալ և մտնել դաշտը, որպէսզի տիրեն երկաթուղու կայարանին, որը գտնվում է դաշտի հիւսիսային կողմի 7 լեռնաշարքի ստորոտին կպած, Վերին և Ներքին Սարիղամիշների գրեթէ մէջտեղը։ Թիւրքական զօրքերը ամբողջապէս դուրս էին գալիս Վերին-Սարիղամիշի գլխին կանգնած անտառի մէջից։

Կուի առաջին օրը անմիջապէս մեր զօրքերը իրանց թնդանօթները դրին ձուաձեւ դաշտի արեւմտեան կողմը, Զաթախ և Եաղբասան ձորի վերջին լեռան հարաւային լանջի շօսէ ճանապարհի երկաթի կամուրջի գլխին, որը տեղացիների բարբառով անուանվում է «Գաղթականների սար»։

Այդ բարձրութեան երեք կողմն էլ խրամներ են, իսկ լանջերին գաղթականները 20 տարուց աւելի է՝ խրճիթներ շինեցին և ապրում են, որի պատճառով կոչվում է «Գաղթականների սար»։ Այս սարի գլխից մինչեւ Վերին-Սարիղամիշ, երեք վերստ հեռաւորութեան վրա, այնպէս էին խփում մեր թնդանօթների ռումբերը, որ անտառից ցած իջնող թիւրքերի մի տասներորդն էլ հնարաւորութիւն չէր գտնում առաջ շարժվելու։

Այս պատճառով կուի առաջին երեք օրերում (12—15 դեկտ.) թիւրքերը ոչ մի աջողութիւն չը գտան և չարաչար կոտորվեցին։ Կուի հենց երկրորդ օրը Սարիղամիշի զօրանոցների առաջ գտնված երեք թումբերից երկուսի էլ գլխին շարվեցին երկուերկու թնդանօթ, որոնք ուղղված էին ինչպէս Վերին-Սարիղամիշին կպած և նրան հովանաւորող լեռան լանջերին, նոյնպէս այս վերջինին կպած ամբողջ լեռնակատարներին, որոնց վրա տարածված անտառների միջից անվերջ դուրս էին գալիս թիւրք զինուորները և կայարանի վրա յարձակվում։

Թշնամին երբ առաջին երկու օրը չը կարողացաւ Վերին-Սարիղամիշի լանջերից առաջանալ, երրորդ օրը անտառի միջով առաջ գնալով հասաւ կայարանի գլուխը և ապա աւելի դէպի արեւելք առաջանալով՝ մօտեցաւ Եաղբասան և Զաթախ տանող ձորի բերանին։ Այդ օրը Սարիղամիշի տեղական, Կարսից եկած զօրքերը այնպիսի քաջութիւն ցոյց տուին, որ անտառից հեղեղի նման զառիվայր իջնող թիւրքական զօրքի բոլոր ջանքերը զուր անցան, նրանց հազարաւոր զօրքի արիւնով ներկվեցին լեռան լանջերը և լցվեցին լեռներն իրարից բա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Տես՝ Հայ. Հանրապետ. Ռազմ. Նախարարութեան հրամանագրերը)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՇԱՐԺԱՑՈՒ

ՂԱՎՔԱՍՈՎՑՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՆԱԽԱԳԱՀ Ս. ԱՍԼԱՆՅԱՆԻ ԵՎ ՆՈՐԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՄԻՋԵՎ ԿԱՅԱՑԱԾ ԴԻՊԼՈՄԱՏԻԿ ԿԱՊԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահ Ս. Ասլանյանի ղեկավարությամբ Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը մասնակցեց Նորվեգիայի Թագավորության Ստորագրություն քաղաքում տեղի ունեցած միջխորհրդարանական միության 132-րդ համաժողովին։ Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը հանդիպումներ ունեցավ Նորվեգիայի Թագավորության խորհրդարանի նախագահ Թրոնդ Ալմենինգի, Նորվեգիայի Թագավորության խորհրդարանի փոխնախագահներ Գրետե Ֆոսի, Ինգեբրիգտ Ֆրիդնես Ֆրեդերիկսենի, Նորվեգիայի Թագավորության խորհրդարանի անդամներ Ինգեբորգ Ֆրիդնես Ֆրեդերիկսենի, Ինգեբրիգտ

սակեար էին և 24 օֆիցէր, դարձեալ խառն ազգաբնակութեամբ և սոսկալի պատառոտված հագուստով։ Օֆիցէրները հագել էին տրեխներ և սրունքներին փաթթել զգեստի շալ՝ կապերով։

Ամսիս 10-ի առաւօտեան Ալէքսանդրոպոլ կանգ առաւ Սարիղամիշից եկած գնացքը 165 ասկեարով և 6 օֆիցէրներով։ Սրանք էլ գերի էին ընկել Խոտոմի և Զիվինի ձիր վրա։

Ահա քանի օր է, որ կարգի են ընկած մեր սանիտարական գնացքները, ամեն օր որոշ ժամանակ դատարկ գնացքները ուղղվում են դէպի Սարիղամիշ և վիրաւորներով բեռնաւորվածները վերադառնում են դէպի Թիֆլիս և Ներքին Նահանգները։

Երէկ առաւօտ Սարիղամիշից եկաւ սանիտարական մի գնացք, ուր կային երեք վիրաւոր թիւրք գերիներ։ Երբ դուռը բացած վագոնները կերակուր էին մատակարարում, թիւրք վիրաւոր գերին անվերջ աղերսում էր՝

— Ինձ մի թթու խնձոր տուէք, կամ մի քիչ չամիչ։

Մինչև օֆիցէրի ուղարկած մարդը բերեց երկուսն էլ, նա անվերջ խօսում ու բողոքում էր ինչպէս Էնվէրից, նոյնպէս և իթթիհադականներից։

— Սիրտս վառվում է, մի խնձոր, մի թթու խնձոր,—գոռում էր անվերջ։

— Հիմի կը բերեն,—ասացի,—քիչ համբերիր։

— Ա՛խ, 72 գնդակի հարուածներ մտնեն քո փորը, Էնվէր։ դու ինձ ու այս խեղճերին ի՞նչ օրը գցեցիր։

— Ո՞րտեղ գերի ընկաք, ծր կուռմ։

— Հասան-Կալէի մօտ (դիրնդա),—ասաց վիրաւորը՝ շարունակելով իր հայհոյանքները Վիլհէլմին ու գերմանացիներին։ Հէյդար

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ

✦ Թիֆլիսի շրջանի զօրքերի ժամանակաւոր կոմենդանտ և պատ Վոլսկին առաջարկել է Անդրկովկասի երկաթուղիների կառավարչին՝ Թիֆլիսի կայարանը եկած բոլոր ապրանքների մասին կայարանում յայտարարութիւններ կախել և տեղեկութիւն տալ օտարիկանութեան և քաղվարչութեան, թէ ինչ տեսակի ապրանքներ են եկել, ինչ քանակութեամբ և ում անունով։ Այդ միջոցը հնարաւորութիւն կը տայ վերահսկողութիւն սահմանել առեւտրականների վրա և իրազեկ լինել այն մասին, թէ ում մօտ ինչ տեսակ ապրանքներ կան։

✦ Այս վերջին օրերը Թիֆլիս քաղաքը ապրում է հացի տագնապ։ Քաղաքում, ըստ երևոյթին, այնքան քիչ ալիւր կայ, որ հացթուխները չեն կարողանում թխել հարկաւոր քանակութեամբ հաց ազգաբնակութեան համար։ Մանաւանդ վերջին երկու օրը հացատները ուղղակի ամբակծվում էին բնակիչներից։ Թխված հացն էլ սև տեսակի է։ Քաղ. ինքնավարութեան սեռ հանդը՝ այդ ժողովրդական անհրաժեշտ կարիքին բաւարարութիւն տալու՝ ժամ առաջ պէտք է երևայ։ Տեղեկութիւնները համաձայն, ճանապարհին, երկաթուղային կայարաններում կանգնած են մեծ թւով վագոններ ալիւրով։ Հարկաւոր է միջնորդել զինուորական իշխանութիւնների և երկաթուղային վարչութեան առաջ, որպէս զի ալիւրի ներմուծումը քաղաք կատարվի ապարգել ու շարունակ։ Արդէն յունվ. 15-ի երեկոյեան տեսնողներ են եղել, որ մեծ քանակութեամբ ալիւր է հասել Թիֆլիս։

✦ Նահանգապետ Ի. Մ. Սարախովսկին մեկնեց Հիւսիսային Կովկաս. նրա պարտականութիւնները կատարում է փոխ-նահանգապետ Ե. Ն. Պանով։

✦ Նախընթաց օրը զինուորական հաղորդակցութիւնների կառավարչի նախագահութեամբ կայացաւ խորհրդակցութիւն քաղաքի համար անհրաժեշտ մթերքներ բերելու մասին։ Պարզվեց, որ ներկայումս հնարաւորութիւն կայ Բալաջարի կայարանով օրական 75 վագոն ապրանք բաց թողնել Թիֆլիսի համար։ Թիֆլիսի պահանջը օրական 25 վագոն է, իսկ 40 վագոնը միանգամայն բաւական է ալիւր, շաքար, նաւթային և այլ մթերքներ մատակարարելու Անդրկովկասի միւս վայրերին։

✦ Կիրակի, ամսիս 18-ին, տեղի կունենայ կուլտուրական-տեխնիկական միջնակարգ դպրոցի բացումը։ Դպրոցը տեղաւորված է սեմինարիայի հին շէնքում։

✦ Հայ ուսուցչական կոմիտէի աջակցութեամբ Քամոյեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը հայ փախստականների երեխաների համար բաց է արել 1-ին, 2-րդ և 3-րդ բաժանմունքներ և արդէն հաւաքվել են 70-ից աւելի երկսեռ երեխաներ։ Վարձված են մի վարժուհի և մի ուսուցիչ։ Զորս հոգի էլ յանձն են առել մնացած դասերը ձրիաբար աւանդել։ Գործի ընդհանուր հրատարակութիւնը յանձնված է նոյն դպրոցի տեսուչ Գր. Վարդանեանին։ Այն էլ պէտք է յայտնել, որ միևնոյն դպրոցի տեղացի աշակերտուհիները յօժարակամ իրանց կողմից նուիրում են կօշիկներ, զգեստ և սպիտակեղէն այդ երեխաներին։

✦ Դումայի տնտեսական յանձնաժողովը իր վերջին նիստում վերաքննեց կենսական մթերքների սակագինը և, չը նայած որ շատ մթերքների գներ բարձր են, որոշեց աւելացնել բոլոր կենսական մթերքների գները։ Այդպիսով կազմվեց հետևեալ սակագինը. փառ հացի 1-ին տեսակի ֆունտը արժէ 5½ կ. (5 կ.-ի փոխարէն), Թոնրի հացի 1-ին տեսակը 6 կ. (5½-ի փոխարէն), փառ և Թոնրի հացերի 2-դ տեսակը 5 կ. (4½-ի փոխարէն), 3-դ տեսակը 3 կ., լաւաշ հացի 1-ին տեսակը 6 կ., 2-դ տեսակը 5½ կոպ. (5-ի փոխարէն), տաւարի միսը՝ 15 կ., ոչխարինը՝ 18 կ., գոմէշինը՝ 10 կ., խոզի մսի սակագինը մնում է նոյնը, այն է՝ կաշւով 14 կ., առանց կաշւի՝ 15 կ։ Մի բաժակ կաթը 6 կոպէկ, որ առաջ 5 կ. էր։ Մնացած մթերքների գները մնում են նախկինը։

✦ Բացի իրաւասու Տ.-ից ըձաւոր տիֆով հիւանդ և վիրաւոր գերիների տեղաւորման կէտում աշխատելու ժամանակ վարակվել են տիկ. Կ.-ս և սանիտար Ն.։ Այդպիսի կէտերում աշխատողների վարակման դէմն առնելու համար գործադիր յանձնաժողովը պատուիրել է նրանց համար խալաթներ և գլխանոցներ, որոնք պէտք է փոխեն իւրաքանչիւր օր։ Աւտոմոբիլները, էլեքտրաքարշի սանիտարական վագոնները ամեն անգամ վիրաւորներ տեղափոխելուց պէտք է ախտահանութեան ենթարկվեն։ Որոշված է վարակված հիւանդներին կառքերով չը տեղափոխել։

✦ Երէկ Նաթլուղից Հիւսիսային Կովկաս ուղարկվեց մի սանիտարական վագոն վիրաւոր և հիւանդ զինուորներով։

✦ Հաղորդում են, որ Ակակի Տերեթէլիի դրութիւնը փոքր ինչ դէպի լաւն է գնում։

✦ Բօրչալուի գաւառի կալուածատէր Բաշբէյով-Մելիքեան յայտնել է կենտրոնական կոմիտէին, որ ինքը պատրաստ է իր կալուածքում ապաստան տալ 50 փախստականի։

✦ Յունվարի 14-ից բացվեց Կախէթի երկաթուղու երթևեկութիւնը։ Առաջին գնացքով Թիֆլիսից մեկնեցին 300 ճանապարհորդ։

✦ Էլեքտրաքարշի երթևեկութիւնը կանոնաւորելու համար՝ որոշված է ժամանակաւորապէս վերացնել № 2 վագոնների երթևեկութեան կարգը։ Դրանց փոխարէն ամսիս 17-ից երթևեկութեան հետևեալ կարգն է սահմանվում. № 5-ը Երևանեան հրապարակից Գոլովինսկի պրոսպեկտով գնալու է Ծղնէթսկայա փող. և եռ։ № 20-ը Մուշտայիդ—կայարան—Զերքեզովսկայա փող.—Վօրոնցովի հրապարակ—Երևանեան հրապարակ—Վօրոնցովի հրապ.—Միխայլովսկի պր.—Մուշտայիդսկայա փողոց։ Թոյլատրվում է № 5-ից նստել № 20-ի վրա։

✦ Ամսիս 14-ի երեկոյեան Թիֆլիս է ժամանել Աստրախանի հայկ. կոմիտէի քարտուղար Սարգիս Ք. Ասլանեանը։ Նա իր հետ է բերել Աստրախանի հայ հասարակութեան ուղարկած երկու վագոն իրերը՝ բաժանելու հայ կամաւորներին և փախստականներին։ Վագոններից մէկն ամբողջովին ձկնեղէն է, իսկ միւսը՝ հագուստեղէն, շաքար, թէյ և այլն։ Տէր-հայրն իր բերած իրերի մի մասը կը թողնէ Թիֆլիսում՝ հայ կամաւորների համար, իսկ մնացեալը կը տանի իր հետ՝ Երևան։ Նահանգի հայ փախստականներին բաժանելու Հ. Ասլանեան Թիֆլիսում կը մնայ մի քանի օր։

✦ Այսօր, երեկոյեան ժամը 8-ին Հասարակական ակումբում (Գրիբոյեդովսկայա փող. № 22) Գ. Մելիք-Ղարագեօզեան կարդալու է մի բեմբերաս «Расовое начало въ восточномъ вопросѣ» թեմայով։ Բեմբերասից յետոյ կը լինի զրոյց և երաժշտական բաժին։

—

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

✦ Ժող. լուսաւորութեան նոր մինիստր կոմս Իգնատիևը Պետրոգրադում այցելել է դումայական բրլՀՀատային մասնաժողովի նախագահ Ալէքսէնկոյին և Պետական Դումայի նախագահ Ռոձեանկոյին։

✦ Ժող. լուս. մինիստրը հաստատել է մի մասնաժողով՝ համալսարանական կանոնադրութիւնը քննելու համար։ Մասնաժողովում մասնակցելու են համալսարանների ներկայացուցիչները։

✦ Սարատովում անդեկութիւն է ստացվել, որ Կազանի և Սարատովի համալսարաններին թոյլատրված է ընդունել կանանց բժշկական ֆակուլտէտ։

✦ Թիֆլիսի փոխադարձ վարկի ընկերութեան վարչութեան նախագահ Պասրովը օրերս Մոսկվայում ասրճանակով վիրաւորեց տիկին Թամազեանին և յետոյ ինքը անձնասպան եղաւ։ Պատճառն այն էր, որ տիկինը հրաժարվեց ամուսնանալ նրա հետ։ Տիկին Թամազեանը Ղզլարի գինեվաճառ Եաբլեանի դուստրն է։ Աշխատելով ապահովագրանի մասին և հրաժարվելով երկրորդ ամուսնութիւնից, նա պատրաստվում էր դառնալ գիմնազիայի քոյր կովկասեան զօրաճակատը մանելով։

Հանգուցեալ Պասրովի մարմինը բերվում է Թիֆլիս։ Նա Մոսկվայի համալսարանի 4-րդ կուրսի ուսանող էր։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Օպերա

Թիֆլիսի օպերային խումբը հրատիրել է մի քանի դատարկների համար յայտնի երգչուհի Վան-Բրանդտին, որ առաջ ևս եկել է Թիֆլիս, հետևաբար լաւ յայտնի է մեր երաժշտասէր հասարակութեան։

Իր առաջին գատրոլը Վան-Բրանդտը բացեց «Տրավիատա» օպերայով, որ դրվեց յունվարի 11-ին և որ գրաւել էր թատրոնը անագին բազմութիւն հանդիսականների։ Նշանաւոր երգչուհին երգում էր Վիոլետտայի պարտեան և իր երգով ցոյց տուեց, որ ինչպէս առաջ, այժմ ևս, թէ ձայնական և թէ դրամատիկական մասերում, հմայիչ ազդեցութիւն է գործում։ Անկասկած, նա օժտված է երաժշտական և գեղարուեստական խոշոր ձիրքերով, ուստի և կարողանում է էստետիկական մեծ հաճոյք պատճառել իր ունկնդիրներին։

Ալֆրէդի պարտեան երգում էր արտիստ Զալիպսկին, որի գեղեցիկ տեմբրը, հնչիւնների փափկութիւնը կարողացան նոյնպէս գրաւել և հմայել ունկնդիրներին։

Երգչուհու երկրորդ գատրոլը տեղի ունեցաւ յունվարի 13-ին, երեքշաբթի, «Մինիոն» օպերայով, իսկ երրորդ գատրոլը՝ յունվարի 15-ին, հինգշաբթի, «Լակմէ» օպերայով։ Նկատելի էր, որ այս անգամ երգչուհին չառաջացրեց նախորդ անգամի ոգեւորութիւնը. ըստ երևոյթին, երգչուհին ձգտում էր այս անգամ աւելի էֆֆէկտ գործել, քան հոգեկան վերապրումներով հմայել լսարանը։

Ցաւալին դէպս, արտիստուհի Վան-Բրանդտը խոշոր տաղանդով օժտված երգչուհի է։ Հ. Ա.

—

Այսօր Արքունական թատրոնում տեղի է ունենալու օպերային ներկայ խմբի կառավարիչ Եվլախովի բենեֆիսը։

Ճիշդն ասած, երբ այս թատրոնական սեզոնին օպերային գործի գլուխ կանգնեց Եվլախովը, շատերը յուսահատ էին գործի աջողութեան վերաբերմամբ, ի նկատի ունենալով հէնց գործի բարդութիւնը։

Սակայն, յանձին Եվլախովի, թատրոնական գործը այժմ դրված պէտք է համարել բաւարար ապահովի վրա։ Ճիշդ է, նրա կազմած խմբի մէջ պակասում են առաջնակարգ ոյժեր, բայց եղածները գոհացում տալիս են Թիֆլիսի երաժշտասէր հասարակութեան, իսկ գործի այդ աջողութիւնը կապված է Եվլախովի եռանդի հետ։

Բենեֆիցիանտը ընտրել է «Ֆրա Դիավոլո» օպերան, որ վաղուց չէ ներկայացվել Թիֆլիսում և որի մէջ մասնակցելու է ինքը՝ Եվլախովը ևս։

ՄԱՄՈՒԼ

«Сѣверныя Записки» ամսագրի դեկտեմբերի համարում տպված է Ն. Հախումեանի մի յօդուածը «Ապագայ Հայաստանը» (Будущая Арменія) վերնագրով, որի սկզբին դրված է Ֆրանսիացի յայտնի գրող և հայասէր Դրնի Կօշէնի այս խօսքերը.

Ես ճանաչեցի այդ ընդունակ և արիասիրտ ցեղը, որ կարողացել է դարաւոր հալածանքների և անլուր աղէտների մէջ պահպանել իր ազգային ընոյթը, կրօնը, աւանդութիւնը և լեզուն,—մի խօսքով, բարոյական անկախութիւնը, որովհետև կոպիտ ոյժը անկարող եղաւ ոչ ընկճել նրան, ոչ փոխել։

Խօսելով այն մասին, որ հայկական պրօբլեմայի լուծման գլխաւոր գծերը արդէն որոշված են և այդ լուծման հիմնական մոմենտների մէջ լիակատար միութիւն կայ հայկական հասանքների միջև, ցոյց տալով որ Հայաստանի ապագայ քաղաքական կազմակերպութեան սխեման ենթադրվում է աւտօնոմ Հայաստան թուլացած Թիւրքիայի սահմաններում, Ռուսաստանի հովանաւորութեան ներքոյ, դունայական իշխանութիւնների տիպով, որոնք կազմակերպվեցին 1829 թ. Ադրիանոպոլսի դաշնագրի հիման վրա, հեղինակը վերջացնում է իր յօդուածն այս խօսքերով.

Ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է, որ ապագայ իրականութեան համապատասխանութեան ատաճանը այդ սխեմայի հետ կախված է լինելու դէպքերի ընթացքից ոչ միայն կովկասեան, այլ և եւրոպական ռազմաբեմերի վրա։ Բայց ինչ և լինի այդ համապատասխանութեան ատաճանը, կարելի է հաստատօրէն ասել, որ ազատութեան շունչն ստացած հայ ժողովուրդը ոչ միայն կը շարունակէ այն կուլտուրական աշխատութիւնը, որ կատարել է արևելեան բռնակալութեան իր համար այնքան ծանր պայմաններում, այլ և կը զարգացնէ լայն կերպով այն ժամանակ, երբ երբեակ համաձայնութեան յաղթութիւնը կը կատարէ նրա վերաբերմամբ իր բարոյական պարտականութիւնը, որի մէջ ամփոփված է և իրա երբեակ համաձայնութեան բէալ շահերին համապատասխանող քաղաքական իմպերատիվը։

*

«Ազգութիւններ և Երկիրներ» (Народы и Области) հանդէսի № 8-ի մէջ թարգմանված է «Մշակի» առաջնորդող յօդուածը Թիւրքաց Հայաստանի ապագայ վարչական կազմակերպութեան մասին։

«Кавк. Слово» թերթը չորեքշաբթի օրվայ իր համարում զնատեղել է իր թղթակցի մի նամակը, ուր, ի միջի այլոց, այն կարծիքն է յայտնվում, թէ «հայ կամաւորների խումբը, դժբաղդաբար, բաղկացած է անհամակրելի մարդկանցից»։ Կարծում ենք, նախքան այսպիսի անհեթեթ կարծիք յայտնելը՝ աւելի արդարացի կը լինէր բերել մի քանի փաստեր կամ գծեր, որոնք իրաւունք տային ասել թէ նրանք անհամակրելի մարդիկ են։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Թիֆլիս, 15 յունվարի

Հայ Կանանց Կենտր. Կոմիտէի վարչութիւնը յայտնում է իր գիտութիւն հայ հասարակութեան, որ ներկայ յունվարի 7-ին, Խօջիվանքի գերեզմանատունը, տ. տ. Մ. Մելեանի, Մ. Տէր-Մինասեանի, օր. օր. Ս. Բարատեանի, Օգոյեանի, Ս. Դիլանեանի և պ.պ. Գ. Տէր-Աբրահամեանի, Խ. և Զ. Դիլանեանների և Ռ. Մինասեանի միջոցով հանգանակված է յոգուտ հայ գաղթականների 415 ր. 61 կոպ. և Վերայի գերեզմանատունը տ. տ. Բաւայեանի և Գ. Օգոյեանի միջոցով 92 ր. 73 կոպ., ընդամենը 508 ր. 34 կոպէկ։

Վարչութիւնը յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը նուիրաբերող հայ հասարակութեան և վերոյիշեալ աջակցող անձնաւորութիւններին։ Նաև պ. Երուանդ Պողոսեանին, որը Երուանդ Օգանեանի երեխայի մկրտութեան հանդէսին վերոյիշեալ նպատակով հանգանակած է և վարչութեանս յանձնած 9 ր. 12 կոպէկ։

Ի դիմաց Հայ Կանանց Կենտր. Կոմիտէի՝
Սօֆիա Մինասեան

—

Թիֆլիս, 15 յունվարի

Հայուհեաց «Մեղու» աշխատանքի տան վարչութիւնը տէր-Արշակ քահ. Մինասեանի միջոցով ստացաւ պ. Միքայէլ Ենիկօլոփեանից և իր ընտանիքից, ի յիշատակ իրանց անմոռանալի ծնողներ՝ Բէժան ու Մարիամ Ենիկոլոփեանների, 25 ր., որի համար վարչութիւնը յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը։

Վարչութիւն

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԱՑՏՆՈՒՄ Է

—

ԿԱՆՉԿ (Ենիսէյսկ. նահ.), Տնովք Նազարեանցին.—Ձեր նամակը, ուղղված խմբագրութեանս, չը կարողացանք տպել։

ԶԻՄԲԷՆԻ, Սամսոն Քօշարեանցին.—«Մշակում» տպում ենք միայն այն նուիրատուների մանրամասն ցուցակը, որոնց նուիրաբերած գումարը կուղղվի խմբագրութեանս՝ յանձնելու համապատասխան մարմիններին։ Եւ որովհետև այն գումարը, որը ձեր շրջանում հանգանակվել է, ուղարկված չէ եղել ուղղակի մեզ՝ յանձնելու ում որ անկ է, այդ պատճառով էլ նուիրատուների մանրամասն ցուցակը չենք տպել։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Печатать дозволено военной цензурой.

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բժշկ. Բ. Նաւասարդեանի

Հիմնված 1880 թ.

(Գուլկա, Պօրոնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

«606»-ի եւ «914»-ի ներարկում բժշկական խորհրդակցութեամբ՝ առ. 11—12 ժ.

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ս. ՆՈՒՍՍԲԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան վիներական (սիֆիլիս) հիւանդութիւն։

Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—9½—2 ժ. ներքին, ջղային և երեխայոց հիւանդութ. և ծաղկատամ.։

Մ. Մ. ՌԵՆԻԵՄՈՎԻՉ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւանդութ.։

Ա. Պ. ԴԱՐԱԳԵՏԵԱՆ—12—1 ժ. երեսշ. հիւանդ. և շաքար. երեխայոց ներքին և հիւ. և ծաղկատամ.։

ԳԻՆ-Բ.ԾԻՂՆ ՅԷՐ-ԳԱՐԹԵԱՆ—12—1 ժ. մանկաբարձութիւն և կանանց հիւ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Մ. Մ. ՌԵՆԻԵՄՈՎԻՉ—6—7 ժ.

Վճարը 50 կ.։ Հրաւէրները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

1. 0—146

Ատամնաբուժարան

հիմնված ատամնաբոյժ

Բ. ՀԱՅԿԻՆԱՅԻ

նախաձեռնութեամբ։ Թիֆլիս, Միխայլովսկի պր. № [illegible]

Բուժարանը բաց է հիւանդների համար **օրվայ գիշերվայ ամեն ժամին**։ Ատամները բուժելու պլոմբելու համար վճարը սահմանվում է ըստ հասանելի ոսկեղենի։

Բուժարանում գործում են 5 բժիշկ-մասնագիտներ, բժ. վիրաբոյժ Բ. Բ. Պիրազովը (որ ժամանակաւորապէս բացակայ է)։

Բուժարանն ունի կատարելագործված լաբորատորիա արհեստական ատամներ պատրաստելու համար։ [illegible] տարվում են **ամեն տեսակ ատամ եւ-տեխնիկական աշխատանքներ** և շատ վերանորոգումներ ժամվայ ընթացքում։

(օ. մ.) 755. 100—69

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հոյս տեսաւ
ՆՈՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ՁԱՅՆԵ[illegible]

Ժողովածու հայրենասիրական երգերի (խմբապետների և խմբերի պատկերներով)

ԳԻՆՆ Է 40 ԿՈՊ.

Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառանոցները։ [illegible] հետը գտնվում է Էրեվ. площадь, магазин Арзуманяца. (օ.մ.) 32. 5—1[illegible]

Հոյս տեսաւ
Պետրոգրադում Բ. ԻՇԽԱՆԵՆՑԻ մի նոր ուսումնասիրութիւնը

Б. ИШХАНЯНЪ

«Нѣмецкій профессоръ о германском[illegible] шовинизмѣ»

(Факты и разоблаченія)

Գինն է 15 կոպէկ։

Դիմել կենտրոնական պահեստին՝ Петроградъ, Книжный магазинъ М. В. Попова Невскій № 66. իսկ Կովկասում՝ «Գեղանկարերգ» (Թիֆլիս) և «Сотрудникъ» (Բաքու)։ 2. գրավաճառներին։ 10—9[illegible]

„Մշակի" խմբագրատան վաճառվում են

ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԿԵՐԸ.

1) Հասարակութեան նեցուկները, Հ. Իբսէնի, թարգ. Լ. Բաբայեանի 50
2) Նոր կեանքի շեմքում, դրամ. էպիզոդ գաւառ. կեանքից, Ա. Ք-ի 40
3) Նշանվածներ, պիէս 3 գործ., Ալ. Աբելեանի 60
4) Ուսանողներ, 3 գործ., Գ. Բաշինջաղեանի 50
5) Կայէնի ճանկերում, դրամա 5 գործ. Աւ. Առաքելեանի . . . 50
6) Մազդա, դրամա, 5 գործ. Լևոն Մանուելեանի 40

Նրանք, որոնք այս գրքերից մի-մի օրինակ կը պահանջեն մեզանից փողը կանխիկ վճարելով, կը ստանան 25% զեղչ և [illegible] հասցեագրանքը մեզ վրա։ Վերադրը վճարողով պահանջողներին կը լինի միմիայն 15 [illegible]

Հասցէն՝ Ред. газ. „Мшакъ", Тифлисъ.

(4) 0—10[illegible]

Առեւտրի եւ Արդիւնաբերութեան Մինիստր. տնօրէնութեան ներքոյ գտնվող

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Միխայէլեան պր. 25. Տելեֆօն № 976.

Տալիս էն երկսեռ անձերին մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն։

Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատստեստաններ։

Դասընթացք զբաղմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձեւով կազմակերպված Muster-Comptoir-ում։ Նպատակն է ընդլայնել հասարակութեան գիտելիքները։ Դասընթացքը բաղկացած է հետևեալ բաժանմունքներից. 1) Հաշուապահութիւն (պարզ, իտալ., գիտ., ֆրանս., ամերիկեան, բանկային և գործարանական)։ 2) Առեւտրական թուաբանութիւն։ 3) Քաղաքատնտեսութիւն։ 4) Օրէնսգիտութիւն (առեւտրական իրաւունք, մուրհակի կանոնագրութիւն)։ 5) Առեւտրական թղթակցութիւն։ 6) Թուաբանութիւն։ 7) Գայիչագրութիւն (ամենաւագ ձեռքի ուղղագրութիւն, արագագրութիւն։ բ.) ոչ-ալաբաստրական։ 1) **Ստար լեզուներ.** 2) Ռուսերէն։ 3) Դակտիլոգրաֆիա (բեմինգտոն և ուր.) և 4) Առեւտրական։ 1) Ապրանքների թղթակցութիւն տարբ. լեզուներով։ Զբաղմունքները կատարվում են և գատ-գատ։ Ունկնդիրների թիւը շատ սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Ինդիրների ընդունելութիւնը առ. ժամը 11—12-ը և երեկ. 4—6-ը։ Դասերը և կանոնները ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։ Կուրսերը ֆիրմաներին յանձնարարում են հաստատութիւններ, օգնականներ և տանտ. այլ ծառայողներ՝ կուրսերի ընթացաւարտներից և իրանց ընդունակներ, ինչպէս նաև ընկերութիւնների ընդունելութեան համար։ Ընդունվում են 67 հոգի իգական սեռից։

Կուրսերի հիմնադիր՝ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ

1046. 0—21

(ա.օ.)

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԿՈՎ ԿԱՍԻ ՓՈԽԱՐՔԱՆ

ԴԻՒԱՆԱՏԱՆ ՏՊԱՐԱՆԸ

(ԼՕՐԻՍ-ՄԵԼԻՔՕՎՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑ, ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆ)

կատարում է ամեն տեսակ տպարանական աշխատանքներ, այն է՝ տպագրում լրագիրներ եւ ամսագիրներ, գրքեր, բրոշիւրներ, բլանկներ, աֆիշներ, ծրագիրներ, հարսանեկան հրաւիրատոմսեր, այցեքարտեր եւ այլն։

Ընդունվում են տպագրական պատուէրներ հետեւեալ լեզուներով՝ ռուսերէն, հայերէն, վրացերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, արաբերէն և լեռնականների բարբառներով։ Պատուէրները կատարվում են մաքուր, ճշդորէն և չափաւոր գներով։ Ընդունվում են շուտափոյթ կատարվելիք պատուէրներ առանձին պայմաններով։

Պատուիրողների ցանկութեան համաձայն, տպարանը պատուէրները կարող է [illegible] մել տալ, կամ բրոշիւրներ շինել, ու այնու յանձնել։

ԿԱՆ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՁԱՆԱՁԱՆ ՏԵՍԱԿ ԹՂԹԵՐ ՊՐԷՑՍ-ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ ԳՆԵՐՈՎ։

Տելեֆօն № 67.

Типографія Канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.